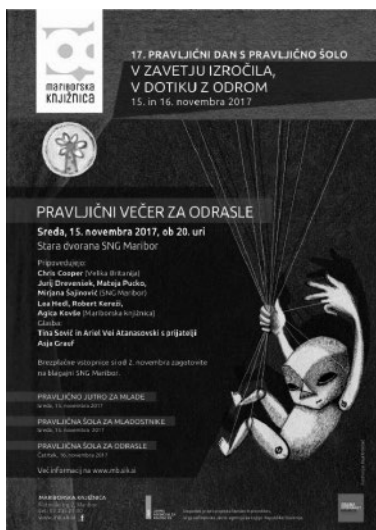

Meta Blagšič

17. PRAVLJIČNI DAN V zavetju izročila, v dotiku z odrom

Pravljični dan je projekt, ki ga v Službi za mlade bralce Mariborske knjižnice pripravljamo z veliko skrbjo in s spoštovanjem do umetnosti pripovedovanja, katerega tradicijo gojimo v naši hiši že desetletja. Pravljični dan je eden prepoznavnejših bralnospodbujevalnih projektov v Sloveniji. 15. in 16. novembra 2017 smo izvedli sedemnajsti Pravljični dan, z mislimi pa že snujemo prihodnje vsebine. Ni naključje, da festival vztraja in raste, saj si prizadevamo, da ubiramo vedno nove poti, se razgledujemo in opazujemo dogajalni prostor, ga raziskujemo in preizprašujemo, hkrati pa se s spoštovanjem in pozornostjo oziramo na trdne temelje in smernice, ki vztrajajo vse od začetka.

V zavetju izročila, v dotiku z odrom

Pravljični dan je pod naslovom *V zavetju izročila, v dotiku z odrom* nadaljeval raziskovanje pravljič v različnih oblikah in umestitvah. Gre za dvoletni cikel, ki smo ga lahko uresničili s pomočjo subvencije Javne agencije za knjigo. Kot že naslov pove, smo tokrat našo raziskovalno pot v pripovedovanju naslonili na gledališče in na sodelovanje s Slovenskim narodnim gledališčem v Mariboru (v nadaljevanju SNG Maribor). Nekateri pravljličarji iz Mariborske knjižnice (predvsem Robert Kereži, Lea Hedl in Agica Kovše) so v svoja pripovedovanja že vključevali gledališke prakse ali se pojavljali na različnih odrih¹. Umetnost pripovedovanja je živa in raznovrstna,

¹ Lea Hedl in Robert Kereži sta skupaj z Asjo Grauf 21. 4. 2017 na komornem odru SNG Maribor uprizorila PPP – Pravljično pripovedovalski performans. Robert Kereži je v preteklih letih raziskoval kamišibaj gledališče, Agica Kovše pa je s pripovedovanjem v narečju nastopala v predstavi *Nebesa pod Pohorjem* (avtor Tone Partljič), ki jo je uprizorila ljubiteljska gledališka skupina KD Pekre – Limbuš.

ko se prepleta v različne tokove. Pripovedovalci namreč sledijo svojim interesom in izbirajo različne pristope.

Sodelovanje z Dramo SNG Maribor je v Mariborski knjižnici že nekaj časa lepo utečeno, zato je bil tudi predlog povezovanja pri Pravljičnem dnevu sprejet z naklonjenostjo obeh ustanov. Združiti v pripovedovanju dva različna pristopa, pripovedovalca igralca in pripovedovalca pravljíčarja, se nam je zdelo zanimivo in vznemirljivo. Pripovedovalska dogodka smo enakovredno razporedili v Večnamensko dvorano Rotovž v Mariborski knjižnici in v Staro dvorano SNG Maribor.

Pravljična šola je del tradicije omenjenega projekta in ustvarjalce, ki jih povabimo k sodelovanju, vsakič skrbno izberemo. Razmišljamo, kako obogatiti znanje naših kolegov in hkrati ponuditi polje za raziskovanje in rast tudi drugim posameznikom, ki jih zanima umetnost pripovedovanja. Zanimanje za izobraževalne vsebine, ki jih pripravljamo v okviru Pravljičnega dne, je vsa leta izjemno.

Ko smo spomladi 2015 na enem prvih sestankov razmišljali o Pravljični šoli v letu 2017, ki bi se naj navezovala na prej omenjeno temo, nas je navdajala želja, da bi ponovno obudili mednarodno sodelovanje. Zdenka Gajser je na naslednjem srečanju pred nas položila intervju² s Chrisom Cooperjem. Ob prebiranju besedila sta nas pritegnila Cooperjevo razmišljanje in odnos do dela z mladimi.

Chrisu Cooperju iz Birminghama v Veliki Britaniji Slovenija ni tuja, saj sodeluje z društvom Taka Tuka kot predavatelj na mednarodnih konferencah³, ki jih pripravljajo v zadnjih letih. Chris Cooper se z gledališčem in dramskim izobraževanjem ukvarja od leta 1988, ko se je pridružil Dukes Theatre in Education Company. Bil je umetniški vodja gledališča Big Brum v Birminghamu, kjer je režiral osemindeset uprizoritev, vključno z desetimi svetovnimi premierami, ki jih je napisal Edward Bond. Trenutno deluje kot samostojni režiser in pisec dramskih besedil, pedagog, predavatelj, vodja usposabljanj in delavnic v Veliki Britaniji in v mednarodnem prostoru. Pomemben del njegovega delovanja poteka na Kitajskem.

Ker smo v letu 2016 za podobo promocijskih materialov Pravljičnega dne uporabili ilustracijo Kaje Kosmač⁴, ki je z referatom sodelovala tudi na simpoziju *Prenos pravljič v raznotere pojavnne oblike in umestitve*, smo jo ob zaključku dvoletnega cikla poprosili, da posebej za nas ustvari podobo, ki ponazarja raziskovanje pripovedovanja na gledališkem odru. Kaja Kosmač je kot vizualna umetnica s poslušom za pravljico⁵ začutila bistvo (človeškega) bitja, ki se na tankih vrveh previdno spušča na oder. Lutka deluje golo in krhko, a je hkrati izrazno močna. Zdi se, kot da pripoved spušča svoje niti, v katero smer bo tekla, pa je odvisno od pripovedovalca na eni strani in domišljije poslušalca na drugi.

² <https://www.dnevnik.si/1042723765>

³ Društvo Taka Tuka se ukvarja z gledališko pedagogiko. Prispevki Chrisa Cooperja so v slovenskem jeziku dostopni na spletni strani <https://www.takatuka.net/>

⁴ iz knjige Jasne Branke Staman *Razbojniška hči* (Ajda, 2011)

⁵ Skupaj s Svetlano Makarovič je ustvarila avtorsko slikanico *Rdeče jabolko* (Center za slovensko književnost, 2008) po motivih Rdeče kapice.

Pravljična šola

Strokovni del Pravljičnega dne, ki poteka v obliki strokovnega posveta ali v obliki šole (večinoma praktičnih delavnic), je vitalni del tega projekta. Ob tem prenašanju, posredovanju znanj se družimo, skupaj rastemo ter skupaj ustvarjamo nove zgodbe.

Tokrat smo v izobraževalnem delu raziskovali zgodbe skozi dramo in na ta način poskušali osvetliti pomen (več)predstavnostnega sveta posameznika. Zamislili smo si šoli za mladostnike in odrasle. Chris Cooper je izpeljal obe delavnici profesionalno in je z izostrenim občutkom za človeka znal pritegniti tako mlade kot odrasle. Prvi dan so dijaki II. gimnazije Maribor izhajali iz *Antigone*, raziskovali zgodbo in like, se vživeli v njihova občutenja, dileme in izbire. Skozi izkustveno učenje so predelovali teme, kot so moč, pripadnost, čast, družina in vojna. Drugi dan smo izobraževanje namenili odraslim, tistim, ki jih umetnost pripovedovanja zanima profesionalno ali ljubiteljsko. Delavnica je izhajala iz zgodbe o Medeji. Udeleženci so se posvetili raziskovanju pomenov in dramskega potenciala zgodbe ter razmišljali, kako pričeti dramatizacijo z otroki in mladimi v skupini. Posamezne dele zgodbe so preizkušali individualno, druge so predelovali v skupinah ter tako skozi zgodbo in z lastno domišljijo osmišljali sebe in svet okoli sebe. Chris Cooper je poudaril, da je cilj delavnice vzpostaviti zavedanje o tem, kdo smo in katere vrednote želimo živeti (glej članek na str. 29).

Chris Cooper in dijaki II. gimnazije Maribor na Pravljični šoli za mladostnike (foto: M. Logar)

Dogodki za obiskovalce

Pravljični dan je kot projekt namenjen najširšemu krogu občinstva, tako mladim kot tudi odraslim, saj verjame, da zgodbe najdejo pot do ljudi vseh starosti. Vsakič, ko pripravljamo pripovedovski dogodek, razmislimo, komu bodo vsebine namenjene. Z načrtovanjem dogodkov skušamo nagovoriti različne starostne skupine. Pravljično jutro je bilo tokrat namenjeno zadnji triadi osnovnošolcev, tudi zato, ker poslušalcem oz. gledalcem pri tej starosti angleški jezik ni več tuj in so večinoma lahko brez težav sledili pripovedovanju Chrisa Cooperja. Ob njem so nastopili Milada Kalezić, Mojca Simonič in Viktor Meglič iz Drame SNG Maribor in Agica Kovše, Lea Hedl in Robert Kereži iz Mariborske knjižnice. Pravljični večer za odrasle smo ob sodelovanju z Dramo SNG Maribor prenesli v Staro dvorano SNG Maribor in s tem dogodek tudi resnično postavili na gledališki oder, hkrati pa omogočili ogled še večjemu številu obiskovalcev. Že tradicionalno so naše prireditve brezplačne in s tem vsebine dosegljive najširšemu krogu obiskovalcev, tudi ranljivim

skupinam⁶. Zgodbe so pripovedovali: Chris Cooper, Jurij Drevenshek, Mateja Pucko in Mirjana Šajinović iz Drame SNG Maribor in Agica Kovše, Lea Hedl in Robert Kereži⁷ iz Mariborske knjižnice. Oba dogodka sta se pričela in končala z glasbo afriških ritmov. Zjutraj je nastopil Blaž Korez z mladimi bobnarji iz Plesne izbe Maribor, zvečer pa Tina Sovič, Ariel Vei Atanasovski, Joel Diarra in Niama Coulibly.

Pri vsebinski zasnovi dogodkov nismo sledili določeni temi, pač pa smo izbiro zgodb prepustili nastopajočim in z zanimanjem opazovali srečanje različnih žanrov, vsebin in pristopov podajanja.

Pravljeno jutro in večer: Viktor Meglič, bobnarska skupina, Chris Cooper, Tina Sovič in glasbeniki, Agica Kovše in Milada Klezić (foto: M. Logar)

Sklep

Pravljeno dan snuje ekipa ljudi z dolgoletnimi izkušnjami: Meta Blagšič, Zdenka Gajser, Lea Hedl, Agica Kovše in Maja Logar. V vlogi koordinatorke projekta Pravljeno dan s pravljeno šolo delujem kot povezovalna nit med vsemi, ki smo v projekt tako ali drugače vključeni. Pri izvedbi pomemben delež prispevajo tudi kolegice v upravi in računovodstvu ter tehnična ekipa, projekta pa ne bi mogli izvesti brez podpore vodstva Mariborske knjižnice in dobre komunikacije med vsemi vpletenimi. Pravljeno dan je vsakič malo drugačen in zmeraj izziv. Je poslanstvo in odgovornost. Je veselje, praznik, druženje v zgodbah in besedah. Je čas, ko poslušamo pripovedi drugih in prisluhnemo tistim v nas.

Mariborska knjižnica že desetletja s prepoznavnimi pripovedovalskimi »glasovi«⁶ neguje in vzdržuje pripovedovalsko tradicijo ob svojih dogodkih in dejavnostih izven knjižničnih zidov – na mestnih trgih, v vrtcih in šolah, v kulturnih institucijah in domovih Maribora in okolice. Sodelujemo z različnimi ustanovami in društvi v mestu (Lutkovno gledališče Maribor, SNG Maribor, društvo MARS,

⁶ Že nekaj let sodelujemo z Oddelkom za psihiatrijo UKC Maribor. Njihovi varovanci vsako leto obiščejo naše dogodke.

⁷ Leo Hedl in Roberta Kerežija je zjutraj in zvečer spremljala Asja Grauf.

MKC Maribor, ...), prisotni smo v mnogih projektih (Slovenski dnevi knjige v Mariboru, Festival Lent, Kulturni dnevnik) in s tem tesno vpeti v mariborsko kulturno dogajanje, povezujemo pa se tudi z drugimi pripovedovalskimi festivali po Sloveniji. Ponosni smo, da imajo pravljčni dogodki, ki jih pripravljamo v Mariborski knjižnici, zvesto publiko.

Zgodbe soustvarjamo tudi širše – v projektu *Pravljčni večeri za odrasle*, ki ga Mariborska knjižnica že deveto leto koordinira in je doslej povezal 13 pripovedovalcev iz sedmih partnerskih splošnih knjižnic. Pravljčni večeri za odrasle so se v preteklem letu odvili v 16 splošnih knjižnicah po vsej Sloveniji in v zamejski knjižnici v Trstu.